

شورای عالی حوزه علمیه قم
مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه خواهران
مدرسه علمیه الزهرا (سلام الله علیها) شهرستان نطنز

تحقیق پایانی سطح دو (کارشناسی)

عنوان

آسیب شناسی خانواده های تک فرزندی و پیامد آن در نظام اقتصادی

استاد راهنما

حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا دهشیری

استاد داور

حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا اصولی

پژوهشگر

خانم مریم نعیمی

زمستان ۱۳۹۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تحمیدیه

سپاس و ستایش خداوند را به خاطر نعمت‌هایی که بخشید و او را شکر به خاطر آنچه الهام کرد و مدح و ثنا شایسته‌ی اوست به خاطر نعمت‌های فراگیری که از پیش فرستاد، نیکی‌هایی تمام که بی‌سابقه ارزانی نمود و احسان‌های کاملی که رواداشت و آن‌ها بیش از آن است که شمارش شود و والاتر از آن است که جبران گردد و پایداری‌اش فراتر از آن است که به اندیشه آید.

آفریدگان را به ستایش فراخواند تا نعمت را بر آنان بیشتر کند و پایدار سازد و با نثار نعمت فراوان، شکر آنان را خواستار شد و با دعوت دوباره‌ی بندگان به شکر، خواسته است نعمت‌ها را دو چندان نماید.

و گواهی می‌دهم که خدایی جز الله نیست، او یکتاست و شریکی ندارد. ترجمان این سخن و نتیجه‌ی آن، اخلاص است، خداوند این کلمه را با دل‌ها پیوند داده و اندیشه‌ها را به مفهوم آن نورانی ساخته است. دیدگان، ناتوان از دیدارش و زبان‌ها، عاجز از توصیف او هستند و خیال‌ها، چگونگی‌اش را درک نتوانند کرد.

همه‌چیز را آفرید ولی نه از چیزی که پیش از آن وجود داشته باشد و آن‌ها را ایجاد کرد، بی‌آنکه نمونه‌ای را الگو قرار داده باشد. آن‌ها را با قدرت خویش پدید آورد و با خواست خود آفرید، بدون این‌که نیاز به آفرینش آن‌ها داشته باشد و سودی از صورت بخشی آن‌ها حاصلش گردد. بلکه – آن‌ها را آفرید – تا حکمتش را اثبات کند و بر طاعت خویش، توجّه دهد و قدرتش را نمایان سازد و موجبات بندگی خلقش را فراهم آورد و دعوتش را، عزّت و ارجمندی بخشد. پس پاداش را بر طاعت خویش و مجازات را بر معصیت خویش قرار داد تا بندگان را از خشمش دور سازد و آنان را به سوی بهشت کشاند.

تقدیم

تقدیم به آسمانی‌ترین مادر، یاس مدینه، ستاره نیلیِ دل‌های عاشق، زهرای مرضیه سلام‌الله علیها.

تقدیم به ره پویان ایثار و شهادت زهرایی، مادران لاله پرور میهن اسلامی‌مان ایران.

تقدیر و تشکر

«من لم یشکر المخلوق، لم یشکر الخالق»

با تشکر و سپاس از:

پدر و مادرم که نفس خیرشان و دعای روح پرورشان بدرقه‌ی راهم بود.

اساتید عزیزم که آموختند مرا تا بیاموزم.

جناب آقای حجت‌الاسلام و المسلمین حاج آقا دهشیری، راهنمای گران‌قدرم که بدون کمک

ایشان، راه بر من بسیار مشکل می‌شد.

آنها دارند و یا به دنبال از دست دادن عزیزی و یا انتقال از مدرسه ای به مدرسه دیگر و یا خانه ای دیگر، این حالت ها پیش می آید. کودک از گلو درد یا شکم درد شکایت می کند و درست زمانی که می خواهد به مدرسه برود، به محض اینکه پدر و مادر می گویند که به مدرسه نرود و بچه در خانه می ماند، ناخوشی از بین می رود و فردا صبح قبل از رفتن به مدرسه دوباره بچه ناخوش می شود. بعضی بچه ها فقط نمی خواهند که خانه را ترک کنند و اظهار ناخوشی نمی کنند، این بچه ها حالتی دیگر نیز دارند، مانند احساس ناامنی در یک اتاق به تنهایی، نگرانی بیش از حد درباره آسیب هایی که به خود یا به پدر و مادرشان برسد، داشتن مشکل در به خواب رفتن، کابوس دیدن، ترس بیش از حد و بیمورد در مورد جانوران، غول، دیو و چیزهایی مشابه آن و یا خودساخته، ترس از تاریکی، اضطراب شدید از رفتن به مدرسه و ... در کودکانی که اختلالات اضطرابی جدایی دارند، دیده می شود. اگر بچه به مدرسه برود و مدتی در آنجا بماند، آرام می شود. در کودکان بزرگتر و یا نوجوانان، نرفتن به مدرسه، نشان از مشکل جدی تری دارد و به درمان بیشتری نیاز دارد^۱.

---

۱. برگرفته از: حبیب، احمدی، بهانه جویی تک فرزندان، تهران، نشر آگاه، ۱۳۹۱، صص ۴۸۶-۴۹۲.

نتیجه گیری

تک فرزندی در عصر حاضر، یکی از معضلات اجتماعی است که به همه ابعاد زندگی فرزند حکومت می کند و روان، اندیشه و سلامت فرزند را معطوف به خود می دارد که وجود این مسأله، مشکلاتی از قبیل بلوغ زودرس، کاهش انسجام خانواده، فرزندسالاری، تضعیف شبکه ارتباطی و ... را به دنبال دارد. به همان اندازه که تک فرزندی از نداشتن فرزند یا چند فرزندی حساس تر است، مسئولیت والدین نیز برای تربیت، سنگین تر و آموختن آگاهی لازم و برخورد منطقی با یک فرزند برای آنها ضروری است. لذا لازم است والدین در شرایط و اوضاع مناسب، عناصر فکری و روانی خوبی برای فرزند فراهم سازند و پیوسته شرایطی پدید آورند که فرزند، نیکو بیندیشد و آثار آن را در دوره های مختلف زندگی دریابد. با این مقدمات می توان گفت: رابطه سالم والدین با فرزندان، زمینه رشد و سلامت روانی برای آنها فراهم می کند و سبب می شود فرزند بتواند عواطف، احساسات و گرایش های خود را تعدیل کند و ضمن اهمیت در خانواده، می تواند رفتار خود را سازمان دهی نماید و در نتیجه، چنین خانواده ای می تواند درس آموز بسیاری از عادت ها و رفتارهای ارزنده در فرزند گردد. در این صورت است که والدین می توانند فرزند شایسته ای را تربیت کنند و از دیدن او بالاترین لذت را ببرند.

فهرست منابع

کتب:

۱. ابن شعبه حرانی، حسن، *تحف العقول*، مصحح: علی اکبر غفاری، چاپ دوم، قم، جامعه مدرسین، ۱۴۰۴ق.
۲. ابهری، مجید، *بچه های تک فرزند*، تهران، جمال، ۱۳۸۹.
۳. _____، *روش تربیت کودک اجتماعی و مستقل*، تهران، جمال، ۱۳۸۹.
۴. _____، *مشکلات تک فرزندی*، تهران، جمال، ۱۳۸۹.
۵. _____، *مشکلات والدین با تک فرزندان*، تهران، جمال، ۱۳۸۹.
۶. احمدی، حبیب، *بهبود جویی تک فرزندان*، تهران، نشر آگاه، ۱۳۹۱.
۷. افشار، سیامک، *کلیدهای تربیتی برای والدین تک فرزند*، مترجم: مسعود حاجی زاده، تهران، صابرین، ۱۳۷۹.
۸. افشار، محمد، *جمعیت شناسی و تنظیم خانواده تک فرزندی*، کاشان، مرسل، ۱۳۸۵.
۹. امیری، غفرشاد، *خانواده و مسائل فرزند*، مترجم: حمیدرضا شیخی؛ حمیدرضا آذیر، قم، شفق، ۱۳۹۳.
۱۰. بهرامی، مجید، *تهدید نیروی انسانی*، تهران، جمال، ۱۳۸۹.
۱۱. _____، *واکنش والدین در برابر تقلید فرزند از همسالان خود*، تهران، جمال، ۱۳۸۹.
۱۲. حر عاملی، محمد، *وسائل الشیعه*، چاپ اول، قم، مؤسسه آل البيت عليهم السلام، ۱۴۰۹ق.
۱۳. حسین زاده، علی، *خانواده موفق*، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی رحمه الله علیه، ۱۳۹۰.

۱۴. حسینی، داوود، نقد و بررسی تأثیر روابط ناسالم فرزند در فیلم ها و سریال ها، اصفهان، سنا، ۱۳۹۰.
۱۵. حق شناس، جعفر، آسیب شناسی خانواده، تهران، دفتر نشر مطالعات و تحقیقات زنان، ۱۳۸۸.
۱۶. خسروی، مهناز، روانشناسی تربیتی، تهران، نشر خسروی، ۱۳۹۲.
۱۷. دارینی، مهرنوش، اعتیاد به فضای مجازی، تهران، آوای دانش، ۱۳۹۱.
۱۸. دانایی، سپیده، روانشناسی کودک، تهران، نشر سپیده، ۱۳۹۷.
۱۹. روازاده، حسین، آسیب تک فرزندی، چاپ ۳۶، تهران، نشر آزاد، ۱۳۸۹.
۲۰. زاهد، غزال، فقدان بلوغ اجتماعی در تک فرزندان، تهران، آوا نوشت، ۱۳۹۰.
۲۱. سلطان پور، عقیده، اختلالات رفتاری در کودکان، تهران، نشر قو، ۱۳۸۹.
۲۲. شریف پور، شیدا، دلیلی بر بی میلی مهمانی و مسافرت تک فرزندان، تهران، کلام شیدا، ۱۳۹۵.
۲۳. _____، روانشناسی تربیتی، تهران، نشر کلام شیدا، ۱۳۹۵.
۲۴. شعاری نژاد، علی اکبر، رشد اجتماعی دوران نوجوانی، تهران، نشر اطلاعات، ۱۳۷۲.
۲۵. _____، روانشناسی رشد، چاپ نهم، تهران، نشر اطلاعات، ۱۳۷۲.
۲۶. شیرازی، الهام، تک فرزندی، تهران، قطره، ۱۳۸۶.
۲۷. طبرسی، حسن، مکارم الاخلاق، چاپ چهارم، قم، الشریف الرضی، ۱۳۷۰.
۲۸. فراهانی فرد، سعید، اقتصاد اسلامی، تهران، کانون اندیشه جوان، ۱۳۸۹.
۲۹. قمی، ناهید، فرزند پروری، تهران، بهورز، ۱۳۹۶.

۳۰. گنجی، محمد، *آسیب شناسی خانواده تک فرزندی*، تهران، سخنوران، ۱۳۹۲.
۳۱. مجلسی، محمدباقر، *بحارالانوار*، چاپ دوم، بیروت، دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳ ق.
۳۲. محمدی ری شهری، محمد، *حکمت نامه کودک*، ترجمه: عباس پسندیده، قم، دارالحديث، بی تا.
۳۳. مظاهری، حسین، *اخلاق در خانواده*، قم، معارف، ۱۳۹۱.
۳۴. معین، محمد، *فرهنگ لغت*، چاپ اول، تهران، نشر بهزاد، ۱۳۸۲.
۳۵. مهدوی، محمدصادق؛ غنیمتی، حسن، *فرزند سالاری*، تهران، دانشگاه شهید بهشتی، ۱۳۸۱.
۳۶. هدی پور، اکرم، *با معتادان اینترنتی چه کنیم؟* اصفهان، سنا، ۱۳۹۰.

سایر منابع:

۱. دارابی، سعداله؛ ترکاشوند، محمد، *تعداد فرزندان در خانواده و اثر گذاری آن بر کسب سرمایه انسانی فرزندان*، مجله علمی - پژوهشی، تهران، شماره ۲۳، ۱۳۹۴.
۲. صفائیان، فرحناز، *مقاله: فرزند سالاری، بازتاب آرزوهای خفته والدین*، شماره ۱۵، ۱۳۸۱.